

Brood is leven. Brood wordt steeds minder gegeten, omdat we ontdekt hebben dat we er dik van worden. Maar desondanks rekenen wij brood nog altijd tot de eerste levensbehoeften. Ook in onze taal komt dit tot uitdrukking. We spreken over iets broodnodig hebben. En we werken omdat er brood op de plank moet zijn. We hebben het over broodroof als er sprake is van oneerlijke concurrentie. Brood vertegenwoordigt dus alles wat wij nodig hebben om te leven.

De broodvermenigvuldiging of wonderbare spijziging door Jezus in het evangelie van Johannes spreekt tot onze verbeelding. Het zal wel altijd een open vraag blijven of het waar gebeurd is. De gedetailleerde beschrijving ervan door de evangelisten laat vermoeden dat het wel degelijk een historisch feit is. Maar waar of niet: de omvang en betekenis van dit gebeuren reikt veel verder dan de vijfduizend mensen die er destijds getuige van waren.

De evangelist Johannes noemt het een 'teken' en dat houdt in dat het niet zozeer gaat om de wonderbaarlijke en spectaculaire vermenigvuldiging van die vijf gerstebroden. Hij beschrijft het gebeuren juist opvallend nuchter. Het gaat hem zelfs niet om het brood als zodanig, maar meer om de persoon van Jezus die het wonder verricht. *"Toen de mensen het teken zagen dat Hij had gedaan zeiden ze: Dit is stellig de profeet die in de wereld moet komen."*

Dit teken van de broodvermenigvuldiging staat in de Bijbel niet op zichzelf. In de eerste lezing hoorden we van een andere broodvermenigvuldiging, die door de profeet Elisa. En in het boek Exodus vinden we het bekende verhaal van het manna dat door de biddende tussenkomst van Mozes uit de hemel neerdaalde om de honger te stillen van de Israëlieten op hun tocht door de woestijn. "Brood uit de hemel heeft Hij hun gegeven" zingt de psalmist naar aanleiding hiervan. Dat Jezus nu door de mensen als de profeet wordt erkend is van de grootste betekenis. De evangelist Johannes verklaart daarmee dat Jezus op grond van dit 'teken' van de nieuwe Mozes is: degene die het ware brood, het brood van eeuwig leven, uit de hemel geeft.

En Hij geeft het overvloedig. Er blijven 12 manden met brokken over. Dit is voor Johannes een veel groter wonder dan het feit dat alle mensen verzadigd werden. Opvallend is de opdracht die Jezus aan zijn leerlingen geeft om de overgebleven brokken op te halen *"om niets verloren te laten gaan."* Het brood, waarmee het lichaam wordt gevoed, is aan bederf onderhevig, maar als teken duidt het op een blijvende spijs, op brood dat niet verloren gaat. Het gaat uiteindelijk niet om deze broodresten, maar om een onvergankelijk brood dat door God wordt gegeven. En het is nu precies op het zien van de overgebleven hoeveelheid dat de mensen, die van het brood hebben gegeten, erkennen dat dit een teken is van God.

U zult zich onderhand afvragen wat wij anno 2015 nog met zo'n wonderverhaal moeten? Ik zou zeggen: alles! Hoe vreemd het ook mag klinken, maar wij eten nog altijd van de resten die er toen zijn overgebleven. Maar dan niet zo dat onze lichamelijke honger ermee wordt

gestild, als wel dat wij in ons geloof worden gesterkt door de tekenwaarde van deze wonderbare spijziging. Het gelovig inzicht van de toenmalige aanwezigen, hun belijdenis dat deze Jezus de “profeet is die in de wereld moet komen”, vormt de basis van onze hedendaagse geloofsgemeenschap en van onze gemeenschappelijke geloofsbelijdenis. Wat van die wonderbare spijziging bij Tiberias voor ons overbleef is het geloof in Jezus, als de door God gezonden profeet. Dit geloof ontvangen wij op onze beurt door de verkondiging van het evangelie op deze zondagmorgen.

Maar hoe zit het dan met dat brood? Al aan het begin van zijn prediking heeft Jezus een duidelijk standpunt ingenomen aangaande het belang van brood. Zonder brood is er dan weliswaar geen leven, maar leven is meer dan brood. Tijdens zijn verblijf in de woestijn, toen Jezus 40 dagen vastte, poogde de satan Hem ertoe te verleiden om van stenen brood te maken. Jezus’ reactie daarop is richtingwijzend: *“Niet van brood alleen leeft de mens, maar van alles wat voortkomt uit de mond van God.”* En als Hij zijn leerlingen leert bidden legt Hij hun deze bede in de mond: *“Geef ons heden ons dagelijks brood.”* Hier wordt onze zorg voor het dagelijks brood in die zin gerelativeerd dat wij worden uitgenodigd te leven in overgave aan onze hemelse Vader, in het besef dat wij van God uiteindelijk het leven ontvangen. Dit is geheel in de lijn van de Bergrede waar Jezus ons uitnodigt om te vertrouwen op Gods leiding en bescherming en ons geen zorgen te maken over wat we zullen eten of wat we zullen drinken. En Hij concludeert: *“Zoekt eerst het Koninkrijk en zijn gerechtigheid: dan zal dat alles u erbij gegeven worden.”*

Wat de wonderbare broodvermenigvuldiging ons te zeggen heeft is helemaal in deze geest van de Bergrede: dat we ons namelijk geen zorgen moeten maken. Er wordt voor ons gezorgd. De leerlingen van Jezus maakten zich zorgen: waar ze brood moesten kopen om al die mensen te laten eten. Jezus, zo staat er, stelde hun die vraag *“om ze op de proef te stellen, want zelf wist Hij wel wat Hij ging doen.”* Ook voor ons is dit opgeschreven. De Heer weet wat Hij gaat doen. Ook voor ons. De vraag is of wij in Hem zoveel vertrouwen hebben dat wij die zorg voor ons leven aan Hem over durven laten.

De vraag waar uiteindelijk alles om draait is deze: Is Jezus voor ons die profeet die in de wereld moet komen? De profeet die Mozes aangekondigd heeft als degene die Gods woorden spreekt en alles zal zeggen wat de Heer hem opdraagt? Degenen die bij Tiberias van het brood aten zagen het teken, maar doorzagen nog niet de diepste betekenis van Jezus als profeet. Voor hen was Hij op de eerste plaats nog een politiek-religieuze figuur die ze tot hun koning wilden uitroepen. Daar ging Jezus voor op de loop, want daarvoor was Hij niet in de wereld gekomen.

“Jezus nam de broden en na het dankgebed gesproken te hebben liet Hij ze uitdelen.” Hierin toonde Jezus wie Hij was: de Zoon van God. Het wonder van de vermenigvuldiging zit hem in het uitdelen op gezag van Jezus. Jezus wil dat wij Hem broodnodig hebben. Hij nodigt ons uit om ons aan zijn zorg toe te vertrouwen. Hij is immers boven ons allen en met ons allen en in ons allen. Hij is ons leven. Amen.